

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

In hoc signo...

Ideea ca tinerii nostri din seminarul sibian, să pornească în nobil apostolat, concertînd prin felurite orașe în favorul fondului gimnazial din Brad, ajutîndu-l prin asta a-și procura mijloacele materiale pentru a să întregi și cu clasele celelalte patru de sus, — a fost primită de tinerimea aceluia seminar, cu o însuflețire de tot frumoasă, precum ne și așteptam dela acea harnică tinerime.

Un tinăr din corul teologilor, scriindu-ne în unele afaceri ce privesc aranjările din jurul concertului ce-l vor da la Paști în Orăștie, zice printre altele următoarele în scrisoarea sa:

„Ce pagubă că n'a venit cineva cu ideea aceasta, mai demult!... Căci nu unu sau două, dar și 6—7 coruri am fi pus în mișcare în feriele Crăciunului, Paștilor și în cele mari, pentru acest scop!

„Nouă — zice tinărul teolog care e acum pe anul al 3-lea, — ne pare rău că n'am fost noi fericiții, care să ducem, ca început, timp mai îndelungat propaganda acestei idei, ca măcar de pe anul al 2-lea să fi concertat pentru asta, și în anul acesta să fi urmat într'una... Așa putem lua parte la începutul mișcării, abia vom mai face ce vom putea la vară, — și apoi soarta ne risipește...

„Dar ne mîngăie conștiința ce avem, că frații nostri din anul I și II, atît din teologie, cît și din pedagogie, ne vor fi vrednici urmași, că și ei sunt constituiți în coruri și sunt însuflețiți ca și noi pentru mărețul scop.

„Corul nostru, e foarte însuflețit de menirea ce s'a pus concertului nostru demult proiectat la Orăștie, căci concertelor noastre date în multe orașe până acum, pentru scopuri mai mici, ce s'au pierdut așa-zicînd în nisip, — le vom pune cununa prin un concert mare și pentru un scop mare!.. Ne vom aduna toate puterile noastre, pentru a da un concert, care și ca prestațiune, să stee pe un nivel artistic, pe cît numai să poate aștepta dela noi.

„Ba pot să anticipez, că vrednicului public din Orăștie și jur, care a avut deja privilegiu a ne cunoaște de anul trecut, — de astădată îi pregătim o frumoasă surprindere în firul concertului nostru...”

Cîtă însuflețire a unor suflete curate, transpiră din aceste șire, cîtă dragoste pentru apostolie în folosul unui scop nobil.

Tinerul cleric și soții săi sunt aproape jaluzi pe colegii mai tineri, cari vor avea privilegiu a servi mai mult mărețului scop.

Și aici trebuie să întrevinem cu o vorbă: Nu e adevărat, iubiți tineri, ca după-ce soarta, prin absolvarea cursurilor, vă va risipi pe fiecare în altă parte, în alt colț de țară, — prin asta vi-ar lua poate puțință de a mai servi acum acestei idei frumoase, ori mai încolo alteia.

Nu! Numai căldura în suflete să vi-o păstrați, și atunci ve-ți avea încă un rol de înainta mergători, de buni pilduitori: Azi toți împreună, ca un corp, serviți ideea, — după-ce ve-ți păși în viață ca absolvenți, făcă-să fiecare din voi un conducător al unei nouă grupări, care să servească același scop în ținutul unde soarta l'a trimis.

Fiecare din voi să fie un magnet nobil, care să atragă în jurul său elementele bune din ținut, pentru a forma, fie cor, fie trupă de dat producții ori prelegeri populare pentru aceeași idee, cu un cuvînt: un neastîmpărat și neobosit agent în ori-ce chip, al ideii, — și atunci ve-ți fi priviți ca urmîndu-vă rolul frumos pentru care vă însuflețiți azi, ba fiind fraților ce vă urmează, înaintemergători cu o nouă pildă bună, cum să facă și ei la rîndul lor!

Nu încetează deci prin eșirea din seminar, rolul vostru, nici puțință de a sluji cu toată cinstea scopul ce trebuie să ne încălzească pe toți.

Vă dorim din inimă, ca însuflețirea de azi să vieze îndelung în sufletele voastre tinere și calde. Micile greutăți, chiar răceala, nepăsarea, ce o veți găsi icî ori colo, să nu vă desnădăduiască, ci să vă hrăniți de focul dragostei pentru ținta înaltă, și să stăruiti mereu pentru ea, făcînd care cît poate, unul mult, altul mai puțin, până vom vedea-o întrupată!

In hoc signo — pe lucru!

In apostolie.

„Tovărășia“ foaia dela Hunedoara, scrie despre mișcarea tinerimii de care vorbim mai sus, așa:

„Cu dragostea neamului în piept și cu nădejdea în inimi, să gătesc de drumul apostoliei tinerii seminarului din Sibiu, — pentru-ca să adune ban cu ban, cu care cît mai curînd să se întregască și să se ridice gimnaziul din Brad. Arma le este cîntarea. Dorul le este înaintarea. Cu bine să porniți și cu imbelșugate roade să vă întoarceți, bravilor începători!

Pornirea însuflețită a bravilor pedagogi și teologi dela Sibiu, ne dă privilegiu să îndemnăm și pe ceilalți tineri ai nostri să le urmeze pilda. Atîtea cărări le stau înainte și atîtea ținte îi așteaptă! Numai să pornească.

Candidații nostri de avocați, de profesori, de ingineri, de medici și apoi tinerii nostri universitari, elevii gimnaziilor noastre, pot să fie tot atîția apostoli, care prin prelegerile, prin petrecerile, concertele, seratele lor, ce le-ar arangia din loc în loc, în toate ținuturile românești, ar putea să samene comoara de învățături și sfaturi și neuitate desfătări sufletești.

Poporul i-ar cunoaște de cu vreme și s'ar încredința că tinerii nostri de azi, vor ști și vor voi să lucreze, ca mine, ca adevărați conducători pentru binele poporului.

Tinerii nostri vor cunoaște poporul și poporul va ști să-i prețuiască. Conducătorii acestui apostolat credem că-i avem cu deosebire în candidații nostri de avocat, dela care de altfel mai cu dreptul putem cere să pornească în acest apostolat, căci ajunși odată avocați și așa destul își vād de cancelariile susținute în mare parte de poporul nostru dela sate și orașe...

Asupra esecutivei acestei idei nu ne oprim acum. Lăsăm asta în grija tinerilor nostri care pot lua pilde prețioase și numai dela Reuniunea ungurească, alcătuită de curînd pentru astfel de apostolie — sub numirea de „Szechenyi Szövetség“.

Să formeze și tinerii nostri reuniunea apostolatului nostru și să plece la apostolat, în vremea și timpul potrivit, pentru luminarea și învățarea poporului nostru, — bun, dar părăsit. La drum cu muncă, și la muncă încununată cu roade bogate!

Invingere!

Apelul dat de frații nostri dela Dobra, cătră alegătorii din cerc, ca să vină pe 20 Martie la Dobra și să repareze rușinea ce administrația cea păcătoasă o puse pe cerc la alegerile pentru congregație în toamna anului 1904, cînd, prin cîte blăstămăți toate, reușiseră a trînti lista românească, — acum a avut răsunset deplin și care face cînte cerului celui cu bun nume al Dobrei.

Pe Marți (20 Martie), alegătorii români s'au adunat la Dobra, ca o armată disciplinată și au luat lupta pentru lista românească, cu toată bărbăția!

Sfîrșitul a fost, că pe lîngă toate zvîrcolirile și spumările notarilor și a căpăilor lor, — lista românească a ieșit biruitoare cu peste 100 de voturi! — Trăiască Dobrenii!

La Romos (lîngă Oăștie) unde, în aceeași zi, aveau să se aleagă doi membri la congregație, administrația nici nu și-a mai pus carul în petri, și alegătorii din Romos și comunele vecine s'au înțeleș și au ales pe dl. Dr. Virgil Olariu, adv. în Deva și d. L. Bercian, notar în Vaidei.

Ce-o fi?

Mercuri ministrul-președ. Fejérváry iar' a fost la Viena, pentru a face raport Maestății Sale. Foile din Pesta scriu că Fejérváry a mers să ceară hotărîrea Maestății Sale în treaba alegerilor celor nouă. Și spun că Fejérváry însuși nu e hotărît la nimic, decît la aceea, ca să asculte porunca M. Sale, ori-care ar fi. El o să arate M. Sale că legea cere apriat, că alegerile trebuie să se facă în 3 luni după risipirea dieței, și dacă M. Sa va voi, el face alegerile, cum o fi așa o fi. Dar' arată Maestății și aceea, că privilegiu nu e bun, rînduiala în țară nu e așa asigurată, ca să dea indemn de intrare în atîțările mari ale alege-

rilor. Și dacă M. Sa va spune, că să nu fie alegeri, așa va rămînea.

Așa scriu foi, ca „B. Hirlap“ ce să ține bine „informată“. Ni-să pare însă că să înșală cînd socotește așa de nehotărît pe Fejérváry, care nu s'a dovedit așa de puțin politic, cum ei îl socot.

Noi credem că el duce și propunerii curate, în treabă, așa ori așa.

Că ce aduce dela Viena, vom afla în zilele astea.

Cuvînt

cătră

alegătorii români, sârbi și slovaci din Ungaria.

După un an de zbuciumări zadarnice, parlamentul s'a dizolvat, fără ca noi să fi avut posibilitatea afirmării punctelor noastre de mîncare și a crezului nostru politic, în toate direcțiile, dar' mai ales în ceea-ce privește chestiunile militare cari sunt cauza și cari dominează criza actuală.

Cu toate acestea proiectul de adresă ce l'am prezentat parlamentului în luna Maiu 1905, exprimă convingerea noastră nestrămutată, că atît interesul general al tuturor popoarelor din țară, cît și interesul dinastiei, reclamă imperativ cele mai radicale reforme politice în chestiunile interne.

Convingerea noastră e, că garanțiile — de cari lipsit, constituționalismul și raportul reciproc între dinastie și popor vor fi expuse în mod fatal unei perpetue crize — rezidă în introducerea și în chezașia sufragiului universal și a egalei îndreptățiri a naționalităților.

Dar' am fost siliți să renunțăm deocamdată de a aduce în discuție gravaminele noastre specifice naționale și toate celelalte aspirațiuni ale noastre cuprinse în programele particulare ale partidelor naționalităților, de-oare-ce întregă lupta politică era dominată exclusiv de fatalul conflict ivit între Coroană și între coaliție. Și să știe că aceasta din urmă forma doar' majoritatea parlamentului. Firește că din aceasta cauză n'am aflat nici teren potrivit pentru combaterea, aplanarea, delăturarea acestui conflict: de pe o parte fiind-că actualul sistem reprezentativ zădărnicește a limine posibilitatea unei reprezentări corăpunzătoare a populațiunii țării, iar' pe de altă parte nefiind noi inscenatorii acestui conflict, eram chiar dispenzați de a lua răspunderea. Ne găseam în situația că chiar și cea mai mică ingerență a noastră ar fi părut absolut nemotivată prin faptul că partidul nostru al cărui program conține fără îndoială, destule și practicabile principii și toate condițiile pentru rezolvarea crizei — n'a fost nici măcar audiat din partea Coroanei și prin faptul, că nici un singur factor nu ne-a arătat măcar aparența unei bunăvoințe, cu atît mai puțin ne-a dovedit ni-zuințe serioase pentru realizarea justei noastre pretențiuni: *egala îndreptățire a naționalităților*.

În această stare de lucruri nu putem însă nici decum să pierdem ocaziunea de a supune unei critice obiective cauzele și sorgintea acestei crize. Naționalitățile nemaghiare a țării și-au dovedit convingerea lor, pe care

o mențin și astăzi, că eventuala introducere a comandi maghiare la trupele armatei comune recrutate din Ungaria, n'ar fi nici pe departe îndesultitoare pentru rezolvarea definitivă a crizei, ba cei mai mulți factori ar rămînea chiar nemulțumiți.

Astăzi, cînd diferitele partide politice maghiare vor să treacă peste limitele pactului legal dela 1867 și cînd totodată e atît de evident, că acea lege nici pe departe nu cuprinde acele principii de drept public, pe cari le contempla la 1867 domnitorul — noi ne îndeplinim numai o datorință cînd punem în adevărata ei lumină situațiunea. Convingerea noastră e că art. de lege XII din 1867 azi nu mai poate fi corespunzător pentru a susține și pe viitor raporturile dintre cele două țări ale monarhiei. Trebuie necondiționat să perhorescăm toate intervertirile și mistificările pe cari guvernele ungare și acele partide ce să afirmă pe baza pactului dela 1867 le-au săvîrșit trimbițind urbi et orbi, că acel pact ar fi sorginta întregii puteri politice, baza întregului progres economic, ba chiar și conditio sine qua non a bunăstării și mulțumirii popoarelor. Natural, căci până cînd această lege a pactului ține pe de-o parte ca și învîluit într'o negură raportul reciproc între drepturile majestății și cele ale suveranității populului, asigură pe de altă parte guvernelor cel mai liber procedeu pe toate terenele politice interne, încătînd fatal toate nizuințele adevărate al căror izvor era dorul de-a asigura tuturor popoarelor libertatea politică, ca astfel libere să se închege într'o puternică consimțire cu dinastia.

Acest procedeu liber garantat în afacerile politice interne a fost folosit de toate guvernele, ca să încetățenească dominațiunea rigidă și exclusivistă a unui singur partid; iar' această dominațiunea a degenerat, devenind dominațiunea unei singure caste și a unei singure rase.

În cadrele constituțiunii au fost tolerați numai aceia dintre cetățeni, cari fie prin tradițiile istorice, fie ajutați de avere, confiscară îndată toate îndreptățiunile isvorite din constituțiune, punîndu-și-le în serviciul celor mai exclusiviste scopuri ale lor. Prin aceasta marilor masse ale popoarelor li-s'a făcut curat iluzorie ori-ce posibilitate de a exercita drepturi politice, zădărnindu-le fie prin staviliri meșteșugite, fie prin astfel de dispozițiuni administrative particulare, prin cari să batjocuresc toate drepturile omenești. Astfel să explică apoi faptul, că naționalitățile au fost excluse din parlament aproape pe de-a întregul, iar' clasele muncitorimii cu desăvîrșire. Iar' parlamentul în acest chip constituit, e lucru foarte firesc, că nu poate fi considerat, drept adevărata reprezentanță a țării. El însuși confirmă doar' acel adevăr exprimat de noi atît de des și de atîta vreme, că constituționalismul nostru e o simplă minciună; iar' sub masca acestui constituționalism s'a incubat la noi dominațiunea cea mai revoltătoare de classă și de rassă.

Întreg sistemul politic înăunurat în urma pactului din 1867, exclude de pe toate terenele vieții de stat chiar și ideea egalei îndreptățiri a naționalităților și a egalității de drept în genere. Acest sistem avu drept firească urmare zdruncinarea temeliei

insași, discreditând direct opera pactului.

Pentru-că politica internă, ce a urmat acestui pact, timp de 4 decenii a făcut imposibilă masselor mari ale poporului acuirarea și exercitarea drepturilor politice și ajungerea unei situații social-economice îndestulătoare. Iar' această nedreptate mai curînd sau mai tîrziu, dar' fatal trebuia să se răzbi și încã amar.

De aceea și în virtutea tuturor drepturilor omenești, în virtutea principiului sfînt al egalei îndreptățiri pretendem sanarea acestor culpabile neglijențe. Dar' mai ales acum cînd șubredele temelii și toate proptele pactului sã surpã, cînd însuși pactul reclamã imperativ revizuirea — pretendem necondiționat, ca această revizuire să se facã cu concursul totalității popoarelor țării. Pretindem ca această revizuire să asigure absolut posibilitatea afirmării corãspunzãtoare a diferitelor popoare și să punã odatã stavilã pornirii distructive a atîtor elemente separatiste.

Și pretendem toate aceste în interesul statului și al poporului și o pretendem în interesul dinastiei, pentru-cã n'am dorit să ne expunem nici Țara, nici Casa domnitoare acelei labilități a tocmeșilor pe temeiul de drept public, pe care o involvã în mod firesc egoismul cras și caprițiile unui parlament de clasã și de rassã.

Astfel stînd lucrurile, am primit cu bucurie acea manifestare a nizuinței Maestății Sale, conform cãreia introducerea sufragiului universal ar corãspunde intențiilor Maestății.

Nu ne sfîm, însă nici decum a ne exprima nedumerirea și temerea, cã o restricțiune atît de mare a dreptului de alegere activ și pasiv, cum o contempleazã proiectul guvernului Fejervãry — n'o sã poatã fi deloc potrivită, pentru asigurarea instituirii unei adevãrate reprezentanțe a poporului, care sã punã capãt actualului parlament de clasã și de rassã. Cãci abstrãgînd dela acea împrejurare, cã condiționarea cunoașterii scrisului și cetitului drept bazã a îndreptățirii electorale, involvã deja o nemotivatã despoicare de drept, și ar fi o restricțiune care asigurã privilegiu și favoruri nefîndreptățite și o neîntemeiatã preponderanță politicã tocmai acelor

elemente ale cãror abuzuri ar trebui paralizate chiar prin sufragiul uni-versal.

Protestãm în contra tuturor acelor enunțãțiuni făcute în numele țării întregi — din partea incidentalei majorității a parlamentului dizolvat.

Pentru-cã, în vreme ce acele comunicațiuni cuprind în sine dorința largirii drepturilor naționale ale rasei maghiare, cu ori-ce preț, fie chiar și în detrimentul celorlalți factori constituționali și cu directã restrîngere a îndreptățirii și a drepturilor acestora — în aceeași vreme desconsiderã cu cel mai îndãrãtnic cinizm drepturile celorlalte naționalități, cari formeazã majoritatea țării.

Enunțãm, cã popoarele de naționalitate nemaghiarã ale acestei țări, nu vor abdice nici-odată și dragul nimãrui de drepturile și aspirațiunile lor naționale. Dimpotrivã, pretind tocmai asigurarea deplinã a acestor drepturi în baza legilor constituționale — și delarã solemn, cã nici cînd individualitatea lor naționalã nu-și vor contopi în ființa altor neamuri strãine.

Absolutizmul neimens, exerciat din partea guvernelor maghiare față de noi, n'a fost în stare sã ne stingã vãpaia vieții noastre naționale!

Forța brutã n'a putut sã ne stînjineascã pornirea avîntului în luptã!

Corupțiã n'a izbutit sã ne pingãreascã caracterele!

Iar' loviturile nemeritate n'au fost în stare sã ne slãbeascã loialitatea cãtrã Coroanã!

Politica brutalã de maghiarizare a guvernelor n'a făcut din noi nici dușmani ai poporului maghiar și nici ai statului, pentru-cã noi vedem cã guvernele și partidele politice maghiare nu cu consimțãmîntul poporului maghiar s'au încumãtat a sã atînge de cele mai sfînte comori ale sufletului nostru și pentru-cã ne e mult mai ferbinte dragostea de Țarã decît urgisirea dușmanului.

Pe orizontul istoriei țării noastre iatã-l a rãsarit în sfîrșit soarele, care nici nu va mai apune, pãnã cînd cei despoiați de drepturi nu vor fi cinstiți și pãnã cînd acei cari astãzi sunt obidiți nu vor fi ridicați.

Dorul drepturilor naționale și dragostea libertății politice e deja sînge din sîngele nostru. Și cum stãm în fața unor curente politice, cari fie

sub masca rezistenței naționale maghiare, fie sub masca unor promisiuni netrebnice, — în esență doresc înșã numai și numai susținerea și pe viitor a actualei asuprii a naționalităților și actuala înjosire socialã: în fața acestor curente noi stãm și vom sta neclintiti și puternici ca stîncã!

N'o sã sprijinim astfel de curente nici-odată și desfidem pe toți aderenții nostri de a-și da sprijinul acelor grupãri, al cãror ultim scop e perzarea noastrã. Chiar și conștiința noastrã naționalã ne sugereazã necesitatea luptei noastre contra acelor cotterii politice, cari pe de o parte vor sã restrîngã însuși dreptul de alegere în detrimentul naționalităților, pe de altã parte imbuibați de faptul cã în mod particular s'ar putea folosi de întreaga putere politicã și cã sunt pãrtași exclusivi ai întregii bunãstãri economice — iatã-i, cã nici nu mai pot pune stavilã aspirațiilor lor utopiste pe temeiul dreptului public, iar' prin aceasta dau naștere și agraveazã fatala neînțelegere întreprinșã și Domnitorul sãu!

Din tabãra noastrã, din tabãra popoarelor nemaghiare, asuprite atît politicește cît și economiceste rãsunã și astãzi, ca și în trecut pretinderea conștiință a libertății popoarelor și a drepturilor naționale.

Atitudinea noastrã față de ale naționalităților pactul din 1867 e justificatã în mod incontestabil chiar prin însași actuala crizã.

Atitudinea partidelor noastre vãditã în proiectul nostru de adresã cu privire la introducerea sufragiului uni-versal, a acceptat-o Maestatea Sa.

Fondul tendințelor noastre politice și conștiința aceea, cã națiunile: romãnã, slovacã și serbã ale acestei patrii nu sunt închiegate laolaltã numai și numai prin aceleași suferințe, ci și prin comunitatea intereselor politice — le dã putere și bãrbãție pentru continuarea luptei, ne garanteazã izbînda apropiatã a seninelor noastre strãduințe, iar' patriei îi asigurã putere și trãinicie, Domnitorului nostru pace și mãrire!

Budapesta, în 12 Martie 1906.
Clubul parlamentar al deputaților naționaliști.

Dr. Teodor Mihali, președinte.
Milan Hodza, secretar.

lucrul, ca sã poatã pleca odatã la casã pãdurei.

Era acum o sãptãmînã și mai bine. de cînd sã îmbolnãvise — și pãdurãreasa par'cã își perduse nãdejdea. Venea acum multã lume din sat în casa ei: veneau femei, mai cu seamã femei bãtrîne, dãdeau și ele cîte un sfat din leacurile bãbești, cum le îndemna mîntea și inima. A venit și preoteasa Sevasta, și a stat o jumãtate de zi lîngã patul bolnavei, iar' pe Cristina o trimetea acum ea regulat.

În spre searã Elenei i-s'a făcut rãu de tot. Îl striga mereu pe fratele sãu. Avea arãtãri — apoi sã desmeteece, sã uita cu ochi perduți împrejur și iar' îl striga pe pãdurar.

Cînd s'a arãtat Tudor lîngã pat, și-a deschis ochii și a întors puțin capul: vrea sã spuie ceva, dar' nu putea vorbi.

El nu sã putã stãpîni. A început sã-i curgã lacrimi. Cãutãtura soreisale era plinã de durere și desnãdejde. Își plecã capul sã vadã ce vrea sã spunã: nu înțelegea nimic, dur' lacrimile îi curgeau șiroiu pe perna bolnavei.

Pãdurãreasa n'avea astîmpãr: sã apropia de pat, apoi o podidea plînsul ca pe un copil, și iar' sã depãrta.

Lîngã pat era și Cristina. Ea plîngea mai rãu ca pãdurãreasa. O sfîșia durerea celor doi frați... În seara aceea nici o vorbã n'a mai auzit Cristina din gura bolnavei — și pãnã la ziua și-a dat sufletul.

Voci maghiare.

Asupra Cuvîntului-manifest dat de clubul partidului naționalist dietal, — ziarele maghiare își spun cuvîntul.

„B. H.“ zice cã:

„Manifestul îi sunã de altfel Împãratului austriac și nu locuitorilor nemaghiari ai Ungariei. O dovedesc asta tot mersul ideilor din manifest. Urechii vieneze o sã-i cadã foarte bine cînd va auzi, cã partidul naționalist n'a avut parte în sfîrnirea crizei (certe dintre dietã și Coroanã). Cã sunt copii buni, cari strigã Vienei tare, cã comanda maghiarã n'ar rezolva statornic criza... Pe de-o parte numai învinuiri contra dietei acesteia a domniei de clasã și de neam, de altã parte o mãgulire, imbiare Vienei.

„Dar, — zice foaia maghiarã ca încheiere, — suntem convinși, cã Cuvîntul-manifest va lãsa reci pe naționalitățile noastre și cã ele nu vor rîvni dupã soarta lui Iancu, pe care politica Vienei l'a dus în nebulie, nici dupã acea libertate a poporului pecare deputații lor o așteaptã dela Viena!“

„Josnicie!“

Sub acest titlu cetim în „Magyar Szó“, foaie sîmbriașã ministrului Fejervãry, numãrul dela 22 Martie, printre altele urmãtoarele margãritare, în articolul din frunte:

„Partidul naționalist dietal a adresat un manifest cãtrã alegãtorii naționalităților.

„Foile coaliției scriind despre acest manifest învinuesc guvernul, cã el a trezit poftele naționalităților.

„...Adevãrul e, cã dacã a fost cîndva o *calumnie josnicã*, apoi aceea e chiar calumnie, cã guvernul (lui Fejervãry adecã) ar avea de gînd a le umbla fie și în cea mai micã mãsura, pe plac naționalităților!

„Baza politiceii guvernului de azi, e: edificarea statului național-maghiar unitar (cum era și alui Bánffy și a altora...). Și guvernul (lui Fejervãry) n'are de gînd sã ajungã la acest lucru pe cãi cotite, nici o pãntlici naționale, ci prin maghiarizarea temeinicã a școlilor poporale.

„El (guvernul acesta) o spune de-a dreptul, cã, cu învoirea Regelui, na-

Pe la douã dupã miezul nopții a venit om sã-l cheme pe pãrintele Zamfir — „dar' repede, sãrut mãna pãrinte!“

Preoteasa a deșteptat-o mai tîrziu și pe Cristina, dar' cînd sã întreba dacã s'a isprãvit ceva; ba de multe ori întreba de alte lucruri pentru cari nu dãduse nici o poruncã. Avea apoi o silã ca sã s'apropie de casã. Îi era groazã cînd sã gîndea cã în casa aceea reslețitã de sat își perduse tot ce a avut mai scump, și nu odatã îl chinuiau gîndurile ca sã plece — dar' cînd trecea pe lîngã bisericã și vedea mormîntul, își închipea cã nu va putea pleca nici-odată.

În cele din urmã s'a mai împãcat el cu lovitura asta.

Stãpînul pãdurei simțea înșã, cã lucrurile la pãdure, nu merg tocmai cu deplinã socotealã. I-a fost destul înșã și lui Tudor, ca stãpînul sã-i dea a înțelege, cã el singur s'a grãbit apoi sã-i spuie cã nu mai poate sta.

Cînd a plecat a dat și pe la pãrintele Zamfir: și-a luat ziua bunã de la toți, i-a rugat sã mai aibã grijã de mormînt — apoi, cînd era aproape de ușe, a mai zis, cãtînd cu lacrimi împrejur la toți ai casei și oprindu-și cãutãtura plinã de durere la Cristina:

„Nu știu, dacã ne-om mai vedea...“

Satul aștepta cu nerãbdare sãrbãtorile paștilor.

Acum bisericã era plinã — și de afarã sã putea vedea pãnã în altar,

ționalitățile ne-au cãzut în mãnã! Sã o sfîrșim cu ele! Cãci așa vom preface în maghiare și cele 48 percente de poporațiune nemaghiarã a țării!, — pe cînd prin biruința politiceii coaliționiste, toate rãmîn în forma veche și numai cîteva măruntșuri capãtã coloare naționalã... etc.

E într'adevãr josnicie a scrie în acest fel în numele guvernului unei țãri, cum cã el ridicã acum barda asupra grumazului a jumãtate din poporațiunea țării (48 percente) și asta cu consfîntirea pe care Maestatea Sa Regele a dat-o asupra acestei lovituri de cãlãu!

Dacã e ceva josnicie în lume, apoi a scrie în acest fel, a declara aceste nãzuințe de ucigaș („S'o sfîrșim cu ele!“), de țînte ale unui guvern față cu jumãtate din locuitorii țării, — asta adevãrat cã e josnicie.

Norocul nostru cã știm, cã apa trece, petrite rãmîn, și cã morile de vînt n'au mișcat încã lumea din țîțîni nici odatã, iar' scrisele foii maghiare sunt tocmai niște pescãnituri ale unei mori de vînt!. Rîde de ea, zi-i nebulã și treci mai departe pe calea ta cea dreaptã.

Din pildele altora.

— Însoțirea centralã din Budapesta. —

Am inaintea mea raportul direcțiunii *Însoțirii centrale regnicolare de credit* din Budapesta despre al 7-lea an de gestiune. Ori cãt de mult convins despre *puterea* întovãrășirii, stau uimit în fața rezultatelor ajunse de această însoțire. Știu, cã statul, autoritățile și o mare parte a societății, a oferit sprijinul sãu acestei însoțiri, dar' cu toate acestea sunt uimitoare rezultatele. Cãci abia dupã șapte ani de muncã, însoțirea centralã are filiale și membrii și își întinde activitatea în peste 5700 comune. În țara întregã sunt 13 mii comune, și astfel însoțirea centralã lucrã în aproape jumãtate din totalitatea comunelor.

Un rezultat acesta în fața cãruia trebuie sã ne închinãm.

Cu sfârșitul anului 1905, In-

FOIȚA

Suflete fără noroç.

(Urmare).

Era în Februarie. Pãmîntul începuse sã se desghețe. Cristina intrase în rãzboiu. O aștepta pe ziua aceea pe Elena, dupã ce le fusese vorba.

Vremea trecea, și ea nu sã arãtã.. Fata lucra, dar'... aproape de loc. Rupea firele; cînd era sã le vîre prin ițe, le vîra greșit: ochii îi stãteau tot la fereastrã și ades cãdea pe gînduri.

Preoteasa vedea cã fata nu prea are spor, dar' tot nu putea ști cît are, cãci pe sul era pînã multã. Cînd a vãzut cã s'apropie de amiazi, Cristina și-a luat nãdejdea, dar' hotãrîtã ca dupã mîncare sã nu mai aștepte. Era cuprinsã de mirare și de grijã.

Cînd s'a dus, a gãsît-o pe Elena în pat îmbrãcatã. Era cuprinsã de friguri. Pãdurãreasa îi sta la cãpãtîiu și o îngrija. Cînd a vãzut-o pe Cristina, și-a întors capul și s'a silit sã zimbeascã.

Fata a rãmas speriatã la vederea ei, cu toate cã presimțea ea, cã nu e bine. Nu era înșã nimic îngrijitor — și cît era de slabã de inger, Cristina o incurgia pe bolnavã, o făcea sã zimbeascã cîte-odată, ba chiar sã silea sã s'arate nepãsațoare oare-cum, vorbind de lucruri obișnuite.

Așa a stat pãnã seara tîrziu, și în ziua aceea n'a lucrat nimic. Spre searã i-a fost mai bine bolnavei — o mai ușurãse; iar' cînd a venit Tudor, cãuta chiar ea sã-l linișteascã pentru boala ei.

Era într'adevãr mai bine; dar' a doua zi iarã rãu și a treia zi mai rãu. Dupã douã zile a venit și doctorul plãșii prin sat. Elena avea tifos. I-a lãsat douã rețete și le-a dat sfaturi, cum sã o îngrijeascã pe bolnavã, ce sã mănînce și de ce s'o pãzeascã.

Au trimis om cãlare la tîrg și leacurile au venit repede.

Toatã ziua și pãnã seara tîrziu Cristina era lîngã patul bolnavei împreunã cu pãdurãreasa și îi dëdeau îngrijiri. Trebuia ceva, — gãsia Cristina la ei sau în sat. Tudor silit toatã ziua sã îngrijeascã de pãdure, venea cît sã putea mai grãbit seara acasã. Întra cu inima indoitã, cu ochii întrebãtori și cîte-odată plini de lacrimi: era ca un copil...

În zilele din urmã boala sã mai înãsprea; bolnava era tãcutã; slãbise amarnic și nu vrea sã guste aproape nimic.

Pãdurãreasa era frîntã de grijã și de durere. Cîte-odată nu mai putea sta lîngã pat. O lãsa pe Cristina și ea trecea în privdor și începea sã se jeluiascã singurã.

Și viața Cristinei sã întunecase... Noaptea nu putea dormi și-și făcea merei la gînduri cari de cari mai triste, iar' a doua zi nu știa cum sã apuce

soțirea centrală a avut 1814 însoțiri aparținătoare centralei. Aceste însoțiri, răspândite în țara întreagă, au avut 453.929 membrii (acționari) cu 839.718 quote (acții) de câte 50 Coroane. Capitalul însoțirilor aparținătoare Centralei a fost de 41 milioane 293 mii 471 Coroane!

Ca să putem aprecia pe deplin acest rezultat, repetăm aici, că toate băncile românești (peste 110) laolaltă, cu fonduri cu tot, abia au capitale proprii de 16 milioane Coroane — adică nici jumătate cât singure însoțirile, ce se țin de Centrala din Budapesta. Și se nu uităm, că băncile noastre muncesc în număr mai mare, deja de peste 20 ani, pe când însoțirea centrală abia muncește de 7 ani!

Nu voim să tragem la îndoială hărnicia și munca laudabilă a băncilor noastre, dar dorim să arătăm, că ce puțin am făcut și cât de mult mai trebuie să facem.

Indeosebi însă am dori să servim o nouă dovadă, că muncind și cu alt sistem, am putea ajunge rezultate și mai mari.

Căci însoțirea centrală, cu sistemul ei de a avea mici filiale în cât mai multe comune în un singur an, în 1905, a ajuns că numărul membrilor însoțirilor ce-i aparțin, s'a înmulțit cu rotund 47.000, iar numărul quotelor (a acțiilor), s'a înmulțit în un an cu rotund 72.000 și capitalul a crescut cu aproape patru milioane Coroane! În același timp depunerile au crescut cu peste 6 milioane Coroane, iar fondurile de rezervă cu peste un jumătate milion Coroane. În un singur an dar, cu ajutorul Centralei, s'a pus în serviciul însoțirilor peste 10 milioane Coroane!

Așa, că acum, după 7 ani de activitate, însoțirea centrală împreună cu filialele ei, lucră în agrii tovarășiei cu capitale adunate (acții, fonduri și depuneri) în sumă de peste 100 milioane Coroane.

Când cităm numai rezultatele ce arată sume enorme, ni-s'ar

intre sute de făclii o mare de capete plecate. La cele două strani să cînta prohodul. Afară aprins unt de lemn și tîmble, iar pe la morminte citeva umbre să vedea mișcîndu-să în lumina slabă a candelilor.

Mai tîrziu toată lumea credincioșilor a eșit afară trecînd pe sub epitaful ținut în ușe de preot și de unul din dascăli; apoi începură cîntec de îngropare ocolind biserica.

După ce au intrat cu epitaful înăuntru, un vaer de plîsete s'a pornit pe la morminte. Plîngeau mamele și surorile celor morți.

În stînga altarului sta Ingenunchiată și Cristina lîngă mormîntul proaspăt al Elenei. La capătul mormîntului ardea o candelă; de cruce atîrna o cunună de flori de primăvară, iar pe mormînt semănate multe.

De citeva ori preoteasa a chemat-o, și văzînd-o neînduplicată, a intrat singură în biserică.

A făcut ea multe rugăciuni, a plîns. Cu ochii închiși plecați pe mormînt căta par'că în adîncul pămîntului un chip uscat, alb și frumos, care nu mai poate zîmbi și nu mai poate chema un nume — apoi, în noaptea gîndurilor ei vedea o mamă desnădăjduită, un frate veclnic trist: o frunte gînditoare, o inimă împietrită.

Pe același om apoi îl vedea zîmbindu-i duios: „te iubeste așa de mult Elena... și mama te iubeste!...” — „nu știu, dacă ne-om mai vedea” — și Cristina să pomeni iarăși plîngînd.

părea poate nebunie, o utopie să ne gîndim și noi să ajungem astfel de rezultate. Căci nouă ni-să pare că suntem mult prea săraci, mult prea eșofați, decât să ne gîndim la susținerea unei rețele așa de mare de însoțiri pe satele noastre. Indată ce vom face însă *socoteli reale*, ne vom putea convinge, că n'ar fi nici o minune să avem și noi azi mîne o Centrală cu filiale, cu însoțiri sătești, care ar aparține acestei centrale.

Ar fi o credință greșită, că prin o astfel de acțiune am slăbi puterea băncilor noastre, pe cari le avem deja. Din contră, am întări tocmai băncile noastre și am ajuta mai bine situația economică a poporului nostru. „Tovărășia”.

NOUTĂȚI

Aleși la Dobra. La alegerea de membri în congregația comitatensă, Marti, Românii s'au purtat brav, lista românească a ieșit biruitoare, intrînd 160 din 232 voturi date. Au fost aleși: Dr. Stefan Rozvan avocat, Iliă. Lazar Vraciu contabil, Dobra, Miron Oprean paroch, Gothatea, Emanuel Șuiaga paroch, Lăpușnic. Ștefan Văradi jude cercual, Iliă, Nicolau Iuga proprietar, Bretea.

Alegerea de alegători după fum în comunele din Ardeal, să face în timpul acesta. Fiecare comitat pune ziua de alegere în comunele lui. Alegerea să face prin ședule.

În comitatul Hunedoarei ziua de alegere a fost pusă pe 24 Martie.

După asta în curînd să încep înscrierea în liste a celor cu drept de alegător, prin comisiile cercuale.

Fiți cu luare aminte cînd ies comisile în sat, și cei-ce aveți drept, — cereți să fiți luați toți!

Notarul Hits al Dobrei și „Libertatea”. Dicosul notal al Dobrei a dat recurs la tabla dela Cluj contra hotărîrii tribunalului, care a fost întărit hotărîrea procurorului, de a nu primi să

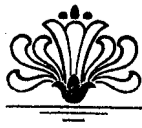
La Paștile anului trecut erau amîndoi frații la biserică. La toate deniile, la înviere și în toate celelalte sărbători ale învierii Elena și Cristina n'au lipsit dela biserică. Unde erau — acum?

Cînd și-a ridicat ochii, aproape nimeni nu mai era în cimitir. În biserică să auzeau glasuri și un murmur potolît de rugăciune. Vră să se ridice, dar' ceva i-să părea că o ține în loc. Mai potrivîl fitilul la candelă și vră iar' să se ridice, dar' simțea că nu poate. Lacrimile începură iar' a-i curge; să plecă, sărută pămîntul rece — apoi să ridică greu de jos, căută perdută în jur și să îndrepta spre ușa bisericii, abia mergînd pe picioare. Genunchii i-să îndoiau, iar' capul îi vijia.

Ajunsă în ușa, privi înăuntru; apoi oftă odată greu, să întoarse, ieși pe poartă și să îndreptă spre casă.

În fața bisericii era casa pădurei, pustie acum. Mergînd așa prin noapte, fî iar' cuprinsă de gînduri — și să pomeni în poartă, pe care intrase de atîtea ori. Nu-și da seama, ce făcuse. Să uita în jur năucă — și fără să-și dea bine seama, făcî un pas înăuntru, numai așa de încercare...; apoi să rezemă de stîlpul porții. O mișcare împrejur o făcî să tresară: eși iar' în drum și o luă la vale.

(Va urma.)

apere pe acest notarăș în procesul ce voia să facă „Libertății” pentru-că l'a descris bătăuș și abuziv de puterea slujbei, — acum l'a lovit peste nasul roșu și tabla, că și ea a respins recursul notarășului și a întărit hotărîrea tribunalului, că n'are drept și nu-i iertat să aibă obraz a porni proces contra „Libertății” pentru-că l'a zugrăvit așa cum el de fapt este!

Femeile che pentru dreptul de alegător. În Praga s'a ținut în 19 Martie o mare adunare de femei, pentru a cere și ele dreptul de alegător! Au rostit vorbiri aprinse mai multe doamne învățate și printre ele și deputații Klofac și Dr. Sobotca, cari au atacat aspru planul de lege ce să pregătește, că n'a luat în el și dreptul de vot pentru femei. S'a luat hotărîre să fie rugați toți deputații a sprîgîni lupta femeilor de-a li-să da și lor drept de alegător.

Iar' fiindcă în noul plan de lege, ministrul — deși fără să bage de samă ori să vree să vatem pe „sexul frumos”, — a pus, că drept de vot nu pot avea femeile și cei pedepsîți pentru crime, — adunarea a hotărît să dea în judecată pe ministru, care a vătămât pe toate femeile țării, prin aceea că le-a pus într'un șir cu răufăcătorii, cu criminalii! — Deputatul Klofac, care să vede că-i mare sprîgînitor de femei... a spus că el face propunerea asta în dietă, și are nădejde să capete cele 50 de subscrieri de deputați, cite să cer, pentru a putea da înainte o propunere în dietă.

Îți vine și să cam rizi de lupta asta, care poate degenera în ridicarea lingurii asupra capului bărbatilor ce s'or împotrivi ei, — dar' pentru noi Românii din Ungaria e mai curînd cuvînt de plîns ca de rîs. De plîns, că pe cînd în vecina Austrie, cu care avem la olaltă același Domnitor, — legea electorală veche (cu mult mai bună ca cea dela noi!) să preschimbă, dînd votul universal la tot omul nepedepsit, fără a-i mai cere dare, ba iacă vin și femeile și cer acest drept, — și de nu l'or dobîndi azi, ca mîne îl dobîndesc și ele, — iar' la noi guvernele nu știu cum să ne mai răpească și scurteze și din puținul drept ce avem!

Foarte reușit e chipul pe care „Foaia Interesantă” de azi îl aduce pe pagina ei întie, înfățișînd minunata zugrăvire a coplei din catedrala gr-or. dela Sibiu, făcută de marele maeștru prof. O. Smigelski dela Blaj, — avînd în mijloc pe Dzeu-Fiul, binecuvîntînd lumea, apoi în jurul lui un rînd de capete de îngerei, și apoi cetele sfînte: Ingerii, Arhanghelii, Stăpînile, Puterile, Domniile și Începătorile. — Chipul e așa dat, că poate fi pus în ramă, avînd a fi o podoabă în ori-ce casă românească.

„Foaia Interesantă” va urma a aduce un șir întreg de chipuri sfînte după pictura aceea măiastră.

Cei-ce doresc împodobirea caselor țărănilor noștri, cu icoane vrednice, — îndemne-i a-și procura „Foaia Interesantă”, de unde le pot tăia, — și au și o plăcută foaie la casă.

Odinioară și acum.

„Bud. H.” dela 21 Martie, scriînd asupra crizei politice, zice între atele:

„În unele comitate au lăpădat de tot din oficii pe slujbașii cinstiți, harnici, cu puteri probate și apărători ai constituției, — și au așezat în aceea parte oameni noi și necunoscuți, parte foarte cunoscuți ca oameni cu moravuri decăzute, proști și nepuțințioși...”

Un cuvînt a uitat să adaugă încă foaia patriotică: „și maghiari!”, — adică pe lîngă toate mîndrele însușiri ce le dă mai sus, aceia sunt și Maghiarii.

Și aici zace adevărata bubă ce poate să doară pe o inimă maghiară ambițioasă, căci așa e semn de multă dare înapoi, nu înainte, în buna dezvoltare a „națiunii.” Și asta e ce arată, că absolutizmul de azi, e pentru concetățenii noștri maghiari o rușine înzecit mai mare ca absolutiz-

mul ce venise după revoluția din 1848.

Atunci însuflețirea poporului maghiar pentru libertatea (pe care încă n'o avuse nici el, și și-o dorea cu suflet curat, cum ni-o dorim azi noi), — era așa de mare, că mîna absolutizmului s'a văzut silită a-și aduce aproape întreg statul de slujbași tot din Austria și Bohemia, Nemți, Cehi, Slovaci, și ce-i da Dzeu, că Ungurii să lăpădau cu roiul de ori-ce slujbă sub absolutizmul Vienei.

Azi aceeași Vienă n'a avut lipsă să trimită nici un puu de Neamț ori Ceh, că — găsește destui oameni, chiar cu nume bine sunătoare patriotice, grofi, baroni etc., cari să slugească absolutizmului.

Iaca pentru-ce, ori-cît s'ar face ei că nu vād lucrul așa, dar' e așa; absolutizmul de azi e o dovadă de slăbire, de scufundare a ambiției patriotice naționale la națiunea maghiară.

Sublocotenentul (Lieutenant) Schmidt din marina rusească, care a intrat și el în mișcarea de revoluție contra stărilor vechi și nedrepte de cîrmuire în Rusia, și a condus pe răsculații din vară pe o corabie de războiu, — a fost, precum să știe, judecat de tribunalul militar, la moarte prin ștreang (vezi chipul lui în numărul trecut din „Foaia Interesantă”). El a cerut Țarului grația de a nu fi ucis prin ștreang, ci prin glonț. I-s'a împlinit dorința asta.

În 19 Martie el a fost dus la locul de perzare, cu alți 3 matrozi soldați de corabie, osîndiți ca și el. L'au scos pe un ostrôv (o insulă) de lîngă Ociacov. Aci le-a cetit judecata de moarte care să se și ducă îndată în deplinire.

Schmidt a chemat la sine pe avocatul apărător al său, și i-a spus cu lacrimi în ochi, că pentru sine nu, dar' pentru matrozi a așteptat iertare. A scris apoi scrisori lungi fiilor săi și soției sale.

Au dus apoi și au legat pe feciori de stîlpi la cite 50 de pași unul de altul. I-au legat apoi la ochi. Sublocotenentul Schmidt s'a rugat să-l lase pe el slobod, să nu-l lege nici de stîlp, nici la ochi, că el are țaria de a privi toată grozava vedenie. L'au lăsat așa.

Soldații cari să tragă focurile au fost puși în șir naintea celor osîndiți. Schmidt le-a strigat atunci, ca cel din urmă cuvînt de rămas bun:

— Soldați! Nu uitați pe sublocotenentul Schmidt, care moare pentru scumpa noastră patrie și pentru voi, dragii mei frați!

A sunat apoi comanda. Pușcașii traseră o salvă, gloanțele ciuruiră îndată pe doi din matrozii legați, singele țîșni din trupurile lor pușcînd înainte, și ei căzură grămadă mai răsuflînd de 2—3 ori. La a doua salvă al treilea matroz căzînd zdrobit de gloanțe și numai ofițerul Schmidt mai stătea viu. Să dete o a treia salvă. El fu izbit în pept și nenorocitul bărbat căzî mort și el.

Toate patru trupurile lor fură îngropate îndată acolo pe insulă, în loc străin, bătut de apele mării și plîns de vînturile țării...

Ei au murit pentru-că au luat parte la lupta pentru zmulgerea drepturilor oropsitului popor, — dar' poporul a ajuns deja aproape de țînta mare pentru care ei au luptat și au murit: de fapt azi în Rusia să fac pregătirile de alegeri și de a da Țării drepturile moderne pe care printre alții le-a cerut și Schmidt, cel ucis că pentru-ce le-a cerut...

Expoziție de copii. Precum aflăm comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, în ședința sa ținută Marti în 6 Martie n. c., la propunerea secretarului Reuniunii, dl Vic. Tordășianu, a luat hotărîrea de a arangia în frunțașă comună Apoldul-românesc o expoziție de copii, prima de acest fel la noi.

Scopul urmărit este de a să da medicilor români din comitat, cari au să forneze juriul expoziției, privilegiul potrivit de a afla prin studii comparative dezvoltarea fizică a copiilor, condițiile de traiu ale țărănilui, hrana,

ocupațiunea, curățenia, locuințele, îmbrăcămîntea, starea sanitară ș. c. l., cari condiționează puterea de viață a generațiilor viitoare.

Cu un cuvînt expoziția va servi drept mijloc pentru aflarea scăderilor cari cauzează marea mortalitate a copiilor cum și a măsurilor de luat pentru împedecarea relelor.

Expoziția să va țînea a 2-a zi de Rusalii și va fi împreunată cu distribuire de premii în bani, ce să vor da mamele harnice și cari poartă deosebită îngrijire pentru desvoltarea priceoasă a copiilor lor.

„Reuniunea I. de înmormintare a Românilor gr.-or. din Brad” și-a ținut a doua adunare generală ordinară în 11 Martie. A fost bine cercetată.

Președintele Vas. Boneu a deschis adunarea și a arătat, că societatea în timp de 2 ani, și-a revărsat binefacerile ei asupra alor 18 familii năcăjite, dîndu-le ajutorul de lipsă la înmormintarea membrului cutare.

Raportul anual constată, ca cu înscrierea de membri merge tot cam anevoie. Așa în anul 1904 s'au înscris și solvit toate taxele numai 246, iar' în anul 1905 s'au mai înscris și solvit 61 membri. — Din aceștia au murit 6 în 1904, 9 în 1905 și 3 în 1906.

S'au solvit erezilor de tot, după 18 morți, suma de 1894 coroane.

E speranță, că numărul membrilor să va sporî mereu, mai ales după-ce întreagă inteligența noastră din Brad dela început și-a dat sprijinul spre întărirea societății.

Averea Reuniunii face cu finea anului 1905 în bani gata depuși la „Crișana” suma de 902 cor. 79 fil. Față de anul trecut un crescămînt de 417 cor. 22 fil.

— La întrebarea ce ni-s'a pus din o parte, răspundem, că autorul „Corobecelor” ce apar din cînd în cînd în „Libertatea”, e un colaborator al nostru extern, — și nici decît dl I. V. Ioanovici.

Un tînar cu maturitate, caută dela 1 April aplicare într-o cancelarie advocațială ori notarială. Epistolele să se adreseze la redacție.

După ferbințeli dese

și după morburile grele reconvașenței au lipsă de medicini întăritoare. Oleul de ficat de știucă e cel mai potrivit pentru nutrirea corpului și pentru întărirea oaselor și a mușchilor. *Emulsiunea lui Scott* ne imbie oleul de ficat de știucă în formă așa de gustoasă și ușoară de mistuit, încît și cel mai slăbit bolnav poate lua acest leac cu ușurătate și- pate mîstul. *Emulsiunea lui Scott* să pregătește din cel mai fin oleu de ficat de știucă de Norvegia cu adaus de hypofostit de var și de natriu.

Pescarul cu batogul cel mare este semnul care garantează procedura veritabilă a lui Scott.

Să capătă în toate farmaciile.

Cu provocare la această foaie, trimițînd înainte 75 fil. în marce postale, să expează franco sticle de probă prin

Dr. Budai Emil
„Városi gyógyszerár”
Budapest, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Mașini de imblătit.

Subscrisul am de vindut următoarele:

O garnitură de imblătit cu abor de 4 P. H. putere, fabricat „Erste ung. Maschinenfabrik”, completă cu aparat de trifoi, pentru prețul de 4200 coroane.

Altă garnitură de imblătit cu abur de 8 P. H. putere, fabricat Clayton & Schutleworth, completă cu imblătitoare de trifoi, fabricat Hofherr u. Schrantz, pentru prețul de 6400 coroane.

Cu stimă

Aurel Oprean

1—5 în Dobra (Hunyad-Dobra)

Un băiat din casă bună, ab-solvent a cel puțin 3 clase gimn., care pricepe cele 3 limbi (maghiară, germană și română) să primește ca

== INVĂȚĂCEL ==

în prăvălia de coloniale și hîr-tie, a lui

Németh János
în Orăștie.

1-3

Un băiat din casă bună, ab-solvent de unele clase gimna-ziale, — să primește ca

== ÎNVĂȚĂCEL ==

în atelierul de tîmplar (măsar) a lui

G. R. Brassai
m. tîmplar în Orăștie

1-3

Caut cărbuni

din lemne de fag în ori-ce cantitate.

Oferte la

Carl Gross
în Orăștie.

2

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situațiunea sumară.

1905 26 Febr.	1906 18 Febr.	1906 25 Febr.
ACTIV		
65,501.170	46,008.670	75,162.482
3,718.580	19,492.500	31,125.000
38,656.499	Argint și diverse monete	
12,662.680	Portofoliu Român și Strein	
11,999.940	(*)Impr. contra ef. publice	4,805.300
14,731.258	" " " " contcurt.	19,827.733
1,704.546	Fonduri publice	
5,638.889	Efectele fondului de rezervă.	
569.217	" " " " amortisarea imob. și mat.	
308.724	Imobili	
82,850.860	Mobilier și Mașini de Imprimerie	
20,706.541	Cheltueli de Administrațiune.	
17,398.565	Deposite libere	
275,514.676	Compturi curinți	
	Compturi de valori	
	348,662.783	348,044.488
PASIV		
12,000.000	Capital	12,000.000
19,546.217	Fond de rezervă	21,034.186
2,923.784	Fondul amortisării imobilelor și material	3,105.044
158,388.340	Bilete de Bancă în circulațiune	225,300.870
338.268	Dobânzi și beneficii diverse	365.966
82,850.860	Deposite de retras.	86,404.457
276,047.469	Compturi curente	
	Scomptul 5%	
	*) Dobânda 6%	
	348,662.783	348,044.488

Ad. Nr. 514—1906.

Edict de licitație.

Pentru edificarea bisericii gr.-cat. din Zsily-Vulkán, comitatul Hunedoarei să scrie prin aceasta licitație minuendă cu termenul de **5 Aprilie st. n. 1906**, oarele 8 antemeridiane, în cancelaria oficiului parohial gr.-cat. din Jiu-Coroșteni.

Proiectul de spese 24070 cor. 63 fil. Vadiu 10%.

Condițiile de contract, planul și devizul de spese ori-care reflectant în cauză le poate vedea și cetii în cancelaria oficiului parohial în orele antemeridiane până la ziua de licitație.

Să observă:

1. Că curatorul bisericesc își rezervă dreptul de a o da întru întreprindere aceluia dintre concurenți, căruia îi mai convine, fără a-și motiva purcederea față de ceilalți.

2. Licitația respective contractul pentru întreprinzător va intra în valoare de drept îndată după iscălire, iar pentru comuna bisericească, numai după aprobarea ordinariatului Eppesc de Lugoj.

Jiu-Coroșteni, la 10 Februarie st. n. 1906.

Pentru curatoratul bisericesc gr.-cat.

Ioan Pataky,

paroch gr.-cat. și presidential curatoratului.

2-3

Editor și redactor responsabil: **Stefan Popp.**

Un candidat de avocat

cu praxă
afără imediată aplicare în cancela-ria advocațională a subscrisului.
Geoagiu, Martie 1906.

Dr. Ioan Margita,

advocat

Geoagiu (Algyógy).

2-2

„JIANA“

inst. de credit și econ., Petroșeni primește

**== depuneri ==
spre fructificare**

cu **6%**

Darea de venit o plătește insti-tutul separat.

**Direcțiunea
băncii „Jiana“
PETROȘENY**

2-2

ABAZIA

MEDIC. UNIV.

Dr. A. CRĂCIUNESCU

(Din Malu—Oct. în băile herculane la Mehadia).

Villa Hercules.

5-5

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoș-tința on. public, că făcînd o că-lătorie artistică dela Pesta prin țară, m'am stabilit în acest oraș și am arangiat un

șalon de pictură

în care gătesc după natură ori după fotografie, **tablouri de mărime naturală** în oleu, pe pânză, dela mărimea bustului pîn' la cea naturală. Execuție fidelă, pe lingă garanță.

Primesc ori-ce lucrări din a-ceastă branșă, **icoane de altar și icoane sfinte**; repararea de icoane vechi; la comandă **peisage și chipuri de pe natură.**

Cea mai frumoasă și mai pre-țioasă relicvie familiară, cea mai plăcută surprindere familiară, este: a eterniza după fotografie chipul morților, — ceea-ce promit a pre-găti în modul cel mai fidel după explicarea cum îi era culoarea, părul, fața, și în cel mai scurt timp.

Atelier: Strada apei 22 (casa J. Jurcovici.)

Domni și dame ce să interesează de această artă sunt ori-cînd binevăzuți.

Cu stimă

Carol Vasadi Kalicza.

pictor academic.

8-10

Înainte de întrebuintare.

După întrebuintare.

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cei mai renumiți profesori și medicii și sunt recunoscute de cele mai bune.

Demeter soluț. kalisulfogujacol,

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitiei, tusei măgărești, ca-tharului, astmei, greutății de res-pirat, lungearei și tusei săci.

Vindecă sigur și repede.
Prețul 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reuma-tismului, recelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai bătrîne boale le vindecă. Prețul 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catharul, și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgirciurile cele mai grele. Leac sigur. Fo-losește și la curățirea singe-lui. Prețul 2 cor.

Kaljodarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea singe-lui la sifilis, morburile tine-rețelor. 1 sticlă 2 cor.

Laxobons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului nu-mai dect să comandeze **Laxobons**, zaharele purgative, plă-cute și dulci la luat. Prețul 80 fileri.

Cornel Demeter,
apotecar în **Orăștie,**
(Szászváros), apoteca Vlad,
(lingă collegium).

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIĞA.

Arad, József főherceg-ut 1 sz.

(lingă „Victoria“).

Nr. 21—1906

Publicare de concurs.

Pentru edificarea bisericii gr.-cat. din Lupeni să escrie concurs public pe ziua de **29 Martie 1906 st. n., la 2 ore d. a.** pe lingă următoarele condițiuni:

1. Prețul întreg al bisericii după proiectul de spese e: 21994 cor. 93 fileri.
2. Comuna bisericească dă în natură materialul de piatră, că-rămidă și năsip.
3. Prețul de strigare — subtrăgându-să prețul materialului pre-stat — va fi: 12.000 coroane.
4. Licitanții au să depună vadiu de 20%.
5. Oferte să pot face și înainte în scris.
6. Curatorul bisericesc își rezervă dreptul de a da întreprin-derea aceluia dintre oferenți, pe care și-l va alege, fără conside-rare la ofert.

Planul, preliminarului de spese și specificul lucrărilor, precum și condițiile de edificare să pot vedea ori-și-cînd la oficiul parohial gr.-cat.

Dat în Lupeni din ședința curatoratului bisericesc gr.-cat., ținută la 20 Ianuarie st. n. 1906.

Atanasie P. Bologa,
paroch gr. cat.
președintele curatoratului.

Petru Niciu Dubreu,
prim curator.

2-2

„THE STANDARD“

FONDATA ÎN ANUL 1825.

Efectuește

asigurări pe viață pe lingă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. 32,000.000— Dividende solvite K. 170,000.000.—

Avere proprie „ 260,000.000— Despăgubiri de viață „ 520,000.000—

Agentură generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).

Centrala generală: Edimburg (Anglia).

Nouă moșe în Orăștie!

Să aduce la cunoștință de obște, că

RAFILA SOCOL (lui Tiric)

din Orăștie, a cercetat școala de moșit din Sibiiu, și a primit dela direcțiunea acelei școli un atestat foarte bun.

Direcțiunea școlii constată în atestatul ei oficios, că Rafila Socol, în vremea învățaturii a cercetat școala în chip foarte **sirguincios**, a avut o purtare **cu totul tot bună**, și a făcut examen cu sfinșit **dis-tins** (kitünő), pentru-ce direcți-unea acelei școli o și **recomandă foarte călduros** ca moșă bună și pricepută.

A să adresa la 3-3

Rafila Socol lui Tiric

Orăștie, strada grădinarilor Nr. 16.

Sz. 198—906 tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szászvárosi kir. jbiróság mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Vulk János a Simoné és társa végrehajtatónak Angyel István végrehaj-tást szenvedő elleni 20 kor. és 740 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási

ügyében a dévai kir. törvényszék (a szászvárosi kir. járásbírószág) területén lévő és Balomíron fekvő a balomíri 188 számú tkjben A + 2 rsz. 321, 322 hrszra 514 kor., 7 rd. 896 hrszra 90 kor., 8 rd. 1010 hrszra 45 kor., 9 rd. 1046 hrszra 278 kor., 11 rd. 1405 hrszra 113 kor., 13 rd. 1630, 1631 hrszra 26 kor., 17 rd. 3320, 3323, hrszra 43 kor., 18 rd. 3677 hrszra 190 kor., az u. o. 651 számú tkjben A + 1 rd. 4383 hrszra 260 kor., 3 rd. 645. 646 hrszra 303 kor. 4 rd. 723, hrszra 147 kor., az u. o. 203 számú tkjben A + 1 rd. 349 hrszra 265 kor., az u. o. 1587 számú tkjben A + 1 rd. 2726 hrszra 169 kor., kikiáltási árban még pedig a 188, 651, 203 számú tkjben a csatlakozott „Ardeleana“ hitelintézetnek 740 kor. s jár. iránti követelésnek kielégítése végett is, ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1906. évi apr. hó 2-ik nagjának d. e. 9 órákor Balomir községében a megállapított kikiáltási áron alol is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át kész-pénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számi-tott és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban ki-jelölt óvadékképes értékpapírban a ki-küldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.cz. 170 §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál előleges elhe-lyezéséről kiállított szabályszerű elis-mervényt átszolgáltatni.

Szászváros, 1906. évi jan. 17-én.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Sebestyén,
kir. albiró.